

Eksamen på Økonomistudiet 2010-I

Forvaltningsret

Kandidatfag

Re-Eksamen, 22. februar 2010

(4-timers prøve uden hjælpemidler.

Dog må følgende lovtekster, uden kommentarer, medbringes:

Grundloven, forvaltningsloven, offentlighedsloven

samt den kommunale styrelseslov)

Spørgsmål:

1. Gør i hovedtræk rede for principperne for offentligt ansattes ytringsfrihed og tavshedspligt?
2. Analysér de retlige aspekter af vedhæftede beskrivelse af et hændelsesforløb og giv herunder en bedømmelse af de retlige konsekvenser, som bør drages. (Inddrag bilagene i din besvarelse).

Bilag:

A: Fiktiv sag/ Hændelsesforløb

B: Uddrag af Tjenestemandsloven

C: Statsministeriets særlige regler vedrørende habilitet

BILAG A

Fiktiv sag/hændelsesforløb

Under forberedelserne til en verdensomspændende klimakonference i København i december var Klimaministeriets topforhandler på det administrative niveau, chefforhandler Bent Thomassen, blevet forfremmet i flere omgange, således at han nu beklædte en særlig tjenestemandstilling i samme lønramme som departementschef Bo Egeskov, men med mindre personligt tillæg end denne. Thomassen refererede direkte til klimaminister, Helle Kornelius, for at sikre den bedst mulige platform for forhandlinger i det internationale miljø, såvel bilateralt som multilateralt, f.eks. i relation til EU og FN.

Thomassen, som var en dreven, vellidt og meget pågående forhandler, var stort set på tjenesterejse uafbrudt i en periode af mere end 2 år i tiden op mod klimakonferencens afholdelse. Resultaterne af forhandlingerne var lovende og ministeren gav udtryk for påskønnelse heraf. Ofte rejste minister Helle Kornelius og Thomassen sammen til de vigtigste forhandlingsmøder med andre landes ministre og myndigheder. Det hændte undervejs, at de udvekslede private bemærkninger bl.a. om deres børn, som gik i samme skole.

Op til et særlig vigtigt møde i FN-regi indløb der besked fra statsministeriet, Bo Egeskovs gamle studiekammerat, departementschef Verner Karstensen om, at delegationsledelsen ville blive varetaget af statsråd Brogaard fra statsministeriet. Der var ingen nærmere begrundelse herfor, og en sådan blev heller ikke givet senere, da Brogaard og Thomassen samt flere af deres respektive medarbejdere sammen rejste til New York.

En aften efter en lang forhandlingsdag gik hele den danske delegation på tiltrængt restaurationsbesøg. Thomassen betalte af praktiske grunde for hele middagen for hele den danske delegation med sit tjeneste-kreditkort.

Den sidste dag i FN mødte Thomassen en gammel diplomatbekendt fra Pakistan, Muhammed Qureshi, som Thomassen havde mødt ved flere lejligheder, også på den pakistanske ambassade i København, i forbindelse med klimaforhandlinger med asiatiske regeringsrepræsentanter. Thomassen, som var noget frustreret over ikke at have ledelsen af de pågående forhandlinger i FN-regi besluttede at gå ud at spise sammen med Qureshi i stedet for at overvære afslutningsdebatten.

Under middagen kom snakken ind på de globale terror- og sikkerhedsspørgsmål. Thomassen fortalte om en nylig ophedet debat i Danmark affødt af en tidligere jægersoldats bog om indsats i Afghanistan. Da Qureshi var meget interesseret heri, forærede Thomassen ham et dansk aviseksemplar af bogen og fortalte, at den danske forsvarskommando i øvrigt havde lagt en foreløbig arabisk oversættelse på internettet. Det ironiserede de begge lidt over.

Få dage efter hjemkomst fra FN blev Thomassen kaldt ind til departementschef Bo Egeskov, som gav ham en advarsel for sløseri med ministeriets offentlige midler og for sendrægtighed med at sørge for at få afleveret rejseafregninger i tide og på et udtømmende grundlag. Thomassen blev fortørnet over denne irettesættelse, men valgte at bide kritikken i sig, da han havde ryggende travlt med at forberede sin næste tjenesterejse, som skulle gå til New Delhi få dage senere.

Dagen efter mødet med Egeskov modtog Thomassen et personligt trusselsbrev fra en anonym afsender, som gav udtryk for fundamentalistiske religiøse synspunkter og samtidig nedkaldte forbandelser over den danske stats rolle i relation til både krigen i Afghanistan og den kommende klimakonference, som "blot ville føre til endnu større byrder på de fattige lande". Brevet mundede ud i personlige trusler mod Thomassen og hans familie.

Thomassen videregav straks trusselsbrevet til sin departementschef og bad denne tage affære. I øvrigt fortsatte Thomassen sine faglige og rejsemæssige forberedelser uden ændringer i planer, som han havde aftalt med klimaministeren.

Egeskov tog straks kontakt til Karstensen i statsministeriet for at drøfte sagen med denne. Samtidig blev efterretningstjenesterne orienteret. De to departementschefer var enige om, at truslen skulle tages seriøst og, at der i værste fald kunne være tale om en vis destabiliserende virkning op imod det forestående topmøde under klimakonferencen. På den anden side var deres vurdering, at det i sig selv ville blive taget for eftergivenhed og skabe frygt og usikkerhed, såfremt den danske chefforhandler skulle fratages sin funktion under henvisning til sikkerhedsrisici. Brogaard, som tilfældigt kom ind i mødelokalet og overhørte noget af samtalen foreslog henkastet, at man måske kunne fritage Thomassen for tjeneste af andre mere dagligdags grunde som f.eks. mangelfuld administration af udgifter til rejse- og repræsentation.

Efter at Brogaard havde forladt lokalet besluttede de to departementschefer, at Egeskov skulle foreslå klimaministeren at suspendere chefforhandler Thomassen under henvisning til "administrative problemer". Karstensen bad efterfølgende Brogaard om at videregive alle de personlige oplysninger, som statsministeriet måtte have om Thomassen, til Klimaministeriets personaleadministration.

Klimaminister Helle Kornelius, hvis søn var skolekammerat med Thomassens jævnaldrende søn, vægrede sig først ved tanken om administrativ suspension af sin chefforhandler, som hun satte stor pris på, men besluttede ved eftertanke helt at trække sig ud af overvejelserne under henvisning til risikoen for at blive draget til ansvar som minister. Hun tilkendegav samtidig, at der måske kunne være tale om habilitetsspørgsmål.

To dage senere, kort før den planlagte afrejse til Indien, modtog Bent Thomassen et rekommanderet brev med en skriftlig opsigelse med omgående virkning. Afskedigelsen blev begrundet med "administrative problemer", som efter det anførte gik ud på, at Thomassen havde overskredet grænserne for god administrativ adfærd med hensyn til omkostningsniveauet og dokumentationen for sine udgifter til tjenesterejser. Desuden blev det anført, at Thomassen i sin forhandlingsadfærd i samspillet med fremmede landes diplomater havde viderebragt oplysninger, som kunne skade rigets sikkerhed.

Bent Thomassen blev opbragt over opsigelsen og besluttede at rejse sag om uberettiget afskedigelse.

Så snart afskedigelsen var offentligt kendt, blev klimaminister Kornelius kaldt i samråd i Folketinget. Her oplyste hun, at hun måtte fralægge sig ethvert ansvar, da hun ikke kunne udtale sig nærmere om sagen, fordi denne var af rent administrativ karakter og i øvrigt indeholdt personfølsomme oplysninger.

Bilag B: Uddrag af Tjenestemandsloven

Suspension, disciplinærfølgning og injuriersøgsmål

§ 19. En tjenestemand kan suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde, når han har pådraget sig grundet mistanke om et forhold, der betager ham den tillid, som bestridelsen af stillingen kræver, eller som i øvrigt gør det betænkeligt, at han vedblivende udfører sit hidtidige arbejde.

Stk. 2. Forhold, der medfører indskriden efter stk. 1, og som ikke gøres til genstand for strafferetlig forfølgning, behandles ved disciplinær undersøgelse efter reglerne i §§ 20-24.

Stk. 3. Finansministeren fastsætter nærmere regler om iværksættelse og ophør af suspension.

§ 20. En tjenestemand, der tjenstligt indberettes for en tjenesteforseelse eller et strafbart forhold, skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at afgive en skriftlig udtalelse om fremstillingen. Han skal samtidig gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig om fremstillingen.

Stk. 2. Når disciplinær undersøgelse indledes mod en tjenestemand for tjenstlig forseelse, udpeger vedkommende minister eller den, han bemyndiger dertil, en forhørsleder. Såfremt det efter sagens karakter skønnes påkrævet, kan ministeren anmode præsidenten for en af de kollegiale retter om at udpege forhørslederen.

Stk. 3. Såfremt det i særlige tilfælde findes påkrævet, kan vedkommende minister efter forhørslederens indstilling og efter indhentet udtalelse fra vedkommende centralorganisation beskikke en person til at repræsentere administrationen.

§ 21. Tjenestemanden er berettiget til at give møde med en bisidder og skal ved indkaldelsen til det første forhør gøres bekendt hermed.

Stk. 2. Som bisidder kan anvendes en repræsentant for tjenestemandens organisation, en tjenestemand i vedkommende ministerium eller institution eller en advokat.

§ 22. Må det antages, at sagen slutter med overførelse til andet arbejdssted eller til anden stilling inden eller uden for ansættelsesområdet, degradation eller afsked, skal der gives vedkommende centralorganisation meddelelse om sagens stilling, således at denne kan få lejlighed til at udtale sig i sagen, inden denne afgøres.

Stk. 2. Vedkommende centralorganisation har efter begæring krav på at blive gjort bekendt med den afgørelse, som er truffet på grundlag af det ved den tjenstlige undersøgelse tilvejebragte materiale.

Stk. 3. Hvis tjenestemanden er mistænkt for et strafbart forhold, kan han forlange sagen behandlet som straffesag. Dette er ikke til hinder for, at der efter straffesagens afslutning iværksættes tjenstligt forhør imod tjenestemanden.

Stk. 4. En tjenestemand, hvem der er tildelt en disciplinær straf uden forudgående tjenstligt forhør, jf. § 24, kan begære en tjenstlig undersøgelse iværksat. Der er dog kun pligt til at imødekomme begæringen, såfremt den er anbefalet af vedkommende centralorganisation.

§ 24. Som disciplinær straf for tjenstlig forseelse kan anvendes advarsel eller irettesættelse, bøde, der dog ikke må overstige 1/2 måneds løn, overførelse til andet arbejde eller andet arbejdssted eller til anden stilling inden eller uden for ansættelsesområdet, degradation – herunder helt eller delvis bortfald af anciennitetsbestemte løndele – eller afsked. Bøde over 1/25 af månedslønnen og overførelse til andet arbejde kan ikke anvendes, inden forhør er afholdt i overensstemmelse med §§ 20-22, medmindre der foreligger en uforbeholden skriftlig tilståelse, i hvilken tjenestemanden vedgår de faktiske omstændigheder i det påsigtede forhold og erkender sig skyldig i en tjenesteforseelse. Overførelse til andet arbejdssted eller til anden stilling inden eller uden for ansættelsesområdet, degradation eller afsked som straf for tjenesteforseelser kan, når forholdet ikke er fastslået ved dom, aldrig finde sted uden efter afholdt tjenstligt forhør. Ikendte bøder kan indeholdes i lønnen.

§ 25. Når en tjenestemand beskyldes for uretskaffenhed i tjenesten, eller der fremsættes ærerørige beskyldninger mod ham, kan det pålægges ham at fralægge sig beskyldningen ved dom. Såfremt forholdene taler derfor, kan vedkommende minister efter forhandling med finansministeren bestemme, at der af forvaltningen ydes tjenestemanden hel eller delvis godtgørelse af eventuelle udgifter ved retssagen.

Bilag C: Statsministeriets særlige regler vedrørende habilitet

Siden marts måned skal ministre nemlig i alle tilfælde, hvor der kan rejses den mindste tvivl om habilitet, forelægge det for statsministeren, som så kan beslutte

at flytte den aktuelle sag til en anden minister.

Det er en direkte konsekvens af sagen om tidligere miljøminister Hans Christian Schmidt (V), som har fået en næse for at have begået diverse vennetjenester i sin tid som minister, blandt andet ved at favorisere sin hjemby Vøjs.

Statsministeren har oven på sagen om Hans Christian Schmidt skærpet håndteringen af sager, hvor der kan opstå tvivl om en ministers interesser.

I et notat udsendt til alle departementschefer i marts 2004 hedder det, »at vedkommende ministerium i alle tilfælde, hvor der kan rejses spørgsmål om en ministers habilitet, bør rette henvendelse til Statsministeriet med henblik på ved kongelig resolution at få overført den omhandlede sag til en anden minister«.

Notatet understreger, at det også gælder, selv om det ved en retlig vurdering ikke ser ud til at give habilitetsproblemer.

Habilitet

■ Det har altid været muligt for en minister at flytte en beslutning fra sit ministerium til et andet, hvis ministeren var inhabil efter de gældende habilitetsregler. Her er hovedreglen, at ministeren ikke må have personlige eller økonomiske interesser i sin beslutning.

■ Habilitetsreglerne er skærpet efter Statsministeriets departementschef, Nils Bernstein, 5. marts 2004 sendte et brev til alle ministerier.

Af brevet fremgår, at ministre i tilfælde, hvor der kan rejses spørgsmål om deres habilitet, kan rette henvendelse til Statsministeriet med henblik på ved kongelig resolution at få overført den omhandlede sag til en anden minister. Samtidig understreger departementschefen, »at det om habilitet anførte ikke er begrænset til sager vedrørende tilskudsforvaltning, men finder generel anvendelse«.

■ I de sidste 10 år har ministre i 10 tilfælde flyttet en sag. Heraf er de sidste 3 flyttet efter departementschefens brev.